

Remissvar Reglemente för föreningsbidrag och verksamhetsstöd till studieförbund

Nedan är en sammanställning av Söderköpingsinitiativets förslag och kommentarer vad avser Reglemente för föreningsbidrag och verksamhetsstöd till studieförbund som har varit ute för remiss till politiska partier i perioden 18/6 till 31/8 2026.

I samband med att vi lämnar denna remiss så vill vi lyfta behovet av att granska kommunens riktlinje för sponsring. Vi ser inte behov av en särskild riktlinje för sponsring. Kommunens bidrag bör i första hand regleras genom föreningsbidragsreglementet, där villkor, prioriteringar och beräkningsgrunder framgår på ett transparent och rättssäkert sätt. Sponsring kan dessutom ge upphov till risker kopplade till jäv, otillbörlig påverkan och misstankar om favorisering. Sveriges Kommuner och Regioner framhåller vikten av att kommuner arbetar systematiskt för att förebygga korruption och värna förtroendet för den offentliga verksamheten. Ett tydligt bidragsreglemente bedöms därför vara en mer ändamålsenlig och rättssäker form för kommunens bidrag till föreningslivet än sponsringslösningar

Inledning och allmänna principer

1 Vikten av föreningsliv

Forskningen visar att ett aktivt föreningsliv bidrar till betydande samhällsnytta genom att stärka demokratin, öka den sociala sammanhållningen, förbättra hälsa och välbefinnande, förebygga utanförskap samt stärka lokalsamhällets förmåga att hantera kriser. Kommunala bidrag är en viktig förutsättning för att många föreningar ska kunna bedriva sin verksamhet långsiktigt.

En av de mest välbelagda effekterna i forskningen är att föreningslivet skapar socialt kapital, det vill säga relationer, nätverk och tillit mellan människor. När människor möts i föreningar ökar kontakterna mellan olika grupper i samhället, vilket stärker gemenskapen och minskar social isolering.

Deltagande i föreningar och ideella aktiviteter är kopplat till ökad livstillfredsställelse, bättre psykiskt välbefinnande och minskad ensamhet. Föreningslivet ger människor sociala sammanhang, identitet och meningsfull fritid, vilket har positiva effekter på den psykiska hälsan. Särskilt värdefullt är detta för grupper som annars riskerar social isolering, exempelvis äldre, unga och personer som är nya i samhället.

Sammanfattning: Forskning och nationella myndigheters kunskapsunderlag visar att föreningslivet bidrar till ökad demokratisk delaktighet, stärkt social sammanhållning, förbättrad folkhälsa, minskat utanförskap samt ökad lokal krisberedskap. Kommunala föreningsbidrag skapar förutsättningar för dessa samhällsnyttor genom att möjliggöra ett aktivt och långsiktigt civilsamhälle. Bidragen bör därför betraktas som en investering i social hållbarhet och ett starkt lokalsamhälle.

2 Utformning av reglementen

1. Reglementen bör som regel endast innehålla information direkt kopplat till de regler som beskrivs. Detta för att förenkla för de aktörer som reglementet gäller.
2. Vi anser att inledningen bör skrivas om.
3. Det är också viktigt att betona att hela kommunförvaltningen har i uppdrag att stödja föreningsliv och studieförbund för att skapa förutsättningar för Söderköpings kommuns invånare att kunna ha en aktiv och utvecklande fritid.
4. I dokumentet finns ett antal datum som kopplar till ansökningstider och krav på inlämnade av handlingar. I utsänd remissgåva stämmer inte datumen överens om man läser på flera platser i dokumentet. Vi anser dessutom att antalet datum som en förening ska förhålla sig till bör begränsas till ett minimum.
5. Allmänna bestämmelser:
 - Kommunens regelverk bör så långt det är möjligt följa samma regelverk som berättigar till statligt aktivitetsstöd (LOK-stöd).
 - Kommunen bör inte ge rekommendationer kring lägsta medlemsavgift. Däremot kan det vara berättigat att diskutera om föreningar med mycket hög medlemsavgift ska beviljas löpande bidrag.
 - Föreningen ska ha rutiner för att kontrollera begränsat registerutdrag för ledare som har direkt och regelbunden kontakt med barn och ungdomar.
 - Bidragsberättigad verksamhet ska vara drogfri.
 - Föreningar som bedriver verksamhet för barn och unga ska kunna redovisa hur föreningen arbetar för en trygg, säker och inkluderande verksamhet.
 - Räkenskapsinformation ska sparas i 7 år enligt lagstiftning.
 - Förenkla vilka handlingar som ska begäras in. Förslag:
För att vara bidragsberättigad ska föreningen vara demokratiskt uppbyggd och kunna uppvisa stadgar, aktuellt årsmötesprotokoll, verksamhetsberättelse samt ekonomisk redovisning för senaste verksamhetsåret. Kommunen kan vid behov begära kompletterande handlingar såsom revisionsberättelse, medlemsuppgifter eller annan dokumentation som behövs för att bedöma ansökan eller följa upp beviljade bidrag.
 - Information kring återbetalningsskyldighet kan förtydligas. Växjö skriver:
Varje år kan Växjö kommun slumpvis välja ut föreningar för kontroll. Om det då kommer fram att ett

stöd betalats ut i strid med gällande bestämmelser är föreningen skyldig att betala tillbaka det belopp som den aktuella nämnden beslutar. Om din förening har en skuld till Växjö kommun görs avdrag för skulden innan stödet betalas ut. Föreningar som får stöd från Växjö kommun ska följa gällande lagstiftning. Om föreningen, någon företrädare för föreningen eller om någon de samarbetar med bryter mot gällande lag ska detta rättas upp, annars kan föreningsstödet dras in. Det är din förening som ansvarar för att anläggningar ni äger, hyr eller på annat sätt förvaltar inte används för verksamheter som bryter mot gällande lag. Även då ska detta rättas upp, annars kan föreningsstödet dras in.

- Se fler förslag på förenklingar under Prioriteringar.

3 Demokrati och likabehandling.

Vi välkomnar att kommunen moderniserar reglerna för föreningsbidrag och tydliggör kraven på demokrati och likabehandling. Samtidigt anser vi att reglementet behöver kompletteras med ett tydligt funktionsrättsperspektiv. Kommunen har, utöver diskrimineringslagens krav, ett ansvar enligt LSS, kommunallagen och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning att skapa förutsättningar för full delaktighet i kultur-, fritids- och föreningslivet. Det innebär att tillgänglighet, lättläst information, inkluderande verksamhet och uppföljning av hur kommunens bidrag bidrar till delaktighet bör skrivas in som en naturlig del av reglementet.

1. Detta reglemente i dag främst fokuserar på likabehandling, medan det behöver utvecklas så att det också säkerställer faktisk delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Det är den skillnaden som brukar vara avgörande i ett funktionsrättsperspektiv.

4 Förutsägbarhet

För att föreningslivet ska kunna bedriva en långsiktig och hållbar verksamhet är det av stor betydelse att kommunens hantering av bidrag präglas av transparens, tydlighet och god framförhållning. Föreningar är i hög grad beroende av ideella krafter och har ofta begränsade administrativa resurser. Otydliga regler, sena besked eller oförutsägbara förändringar i bidragssystemet riskerar därför att skapa osäkerhet och försvåra planering av verksamhet, ekonomi och bemanning. När föreningar kan fokusera på sin kärnverksamhet i stället för att hantera osäkerhet kring finansiering stärks deras möjligheter att bidra till folkhälsa, social sammanhållning, demokratisk delaktighet och ett levande lokalsamhälle.

1. Det är av central vikt att detta reglemente präglas av bred politisk enighet.

En transparent bidragshantering innebär att kriterier, bedömningsgrunder och beslutsprocesser är tydliga och lättillgängliga för alla föreningar.

2. Vi välkomnar att tidigare skrivning *"Fördelning av bidrag vid överstigen budgetram I den händelse att ansökningarna om bidrags totala bidragsvärde överstiger den avsatta budgetramen görs ett lika stort procentuellt avdrag från alla ansökningar. Procentandelen räknas fram genom att räkna ut den ansökta summans andel av den totala summan av ansökta medel."* har utgått i utsänd remissutgåva.
3. Framförhållning är en grundläggande förutsättning för att föreningar ska kunna planera verksamhet, arrangemang, ledarrekrytering och investeringar. Besked om bidrag bör därför lämnas i god tid före verksamhetsåret och förändringar i regelverk eller bidragsnivåer bör kommuniceras tidigt.

5 Prioriteringar

Söderköpingsinitiativet vill att reglementet utformas för att prioritera nedan grupper:

1. Barn- och unga
Barn och unga är den grupp som oftast prioriteras i kommunala bidragssystem eftersom föreningsdeltagande bidrar till fysisk aktivitet, social gemenskap, ledarskapsutveckling och meningsfull fritid. Forskning visar att tidigt deltagande i föreningslivet kan stärka framtida samhällsengagemang och minska risk för utanförskap.
2. Individer med funktionsnedsättning
Föreningar som arbetar för tillgänglighet och delaktighet bidrar till att fler invånare kan ta del av kultur-, fritids- och samhällsliv på lika villkor. Här kan kommunala bidrag ha stor betydelse för att undanröja hinder för deltagande.
3. Grupper som riskerar social isolering
Föreningslivet får en allt viktigare roll för att motverka ensamhet, främja hälsa och skapa sociala sammanhang. Aktiva sociala nätverk har kopplats till ökat välbefinnande och bättre livskvalitet.

Samt:

- Föreningar som bidrar till krisberedskap, frivilliga insatser och lokal resiliens.

Varför tydligare prioriteringar: Kommunala bidrag bör vara ett strategiskt verktyg för att uppnå kommunens mål inom exempelvis folkhälsa, social hållbarhet och demokratisk delaktighet. En generell bidragsgivning riskerar att minska möjligheten att styra resurser till verksamheter som ger störst nytta för kommunens invånare.

Exempel: En förening som aktiverar hundratals barn flera dagar i veckan genererar ofta större sociala effekter än en förening med få medlemmar och begränsad verksamhet.

En förening som arbetar med inkludering av nyanlända eller personer med funktionsnedsättning kan bidra till kommunala mål på ett särskilt tydligt sätt.

Därför använder många kommuner kriterier som antal deltagare, målgrupper, aktivitetsnivå och samhällsnytta vid fördelning av bidrag.

Om bidrag delas ut generellt finns en risk att resurser går till föreningar som:

- bedriver mycket liten verksamhet,
- har få aktiva medlemmar,
- saknar verksamhet riktad till kommuninvånarna,
- främst tillvaratar medlemmarnas privata intressen.

Söderköpingsinitiativet har följande förslag på bidragstyper

1. Aktivitetsbidrag för barn och unga
2. Aktivitetsbidrag till kulturföreningar som vänder sig till barn och unga.
3. Aktivitetsbidrag till inkludering av personer med funktionsnedsättning
4. Bidrag till nybildade föreningar
5. Bidrag för utbildning av ledare.
6. Driftsbidrag
7. Investeringsbidrag
8. Projektbidrag (här kan även Bidrag för offentliga evenemang inkluderas)
9. Bidrag till samhällsuppdrag

Vi har tagit inspiration från bland annat Växjö och Örebro samt Ovanåker.

Växjö kommuns bidragsmodell bygger på att föreningsbidrag ges utifrån vilket syfte bidraget ska uppnå. Bidragen delas in i verksamhetsbidrag, lokal- och anläggningsbidrag, projekt- och evenemangsbidrag samt bidrag för samhällsuppdrag. Modellen tydliggör kopplingen mellan kommunens resurser och den samhällsnytta som föreningslivet bidrar med genom verksamhet, mötesplatser, utvecklingsinsatser och kompletterande samhällsuppdrag.

Örebro prioriterar Barn och unga, Kultur och fritid, Folkhälsa, Social inkludering, Funktionshinderområdet, Äldre, Folkbildning, Landsbygdsutveckling, Nationella minoriteter och Demokrati och medborgarengagemang.

Ovanåkers kommun (11 000 innevånare) har ett relativt omfattande system för föreningsbidrag. Det övergripande syftet med bidragen är att stimulera samhällsengagemang, stärka demokratin och bidra till en god samhällsmiljö, där barn och unga är en särskilt prioriterad målgrupp. Till exempel har man "Snabba pengar" för ung kultur med syftet att ge unga möjlighet att snabbt få bidrag till egna kulturinitiativ och projekt. Detta bidrag syftar till att stärka ungas kreativitet och delaktighet i kulturlivet.

I vårt förslag utgår Grundbidrag, lokaltaktivitetsstöd döps om och ändras i form, hyresbidrag utgå och driftbidrag förenklas. Arrangemangsbidrag och Bidrag för Öppethållande av publik verksamhet döps om och omformas till projektbidrag och bidrag för samhällsuppdrag.

Beskrivning av olika bidragstyper

➤ **Aktivitetsbidrag för barn och unga i idrottsförening**

Grundbidraget utgår och aktivitetsbidraget höjs. Exakt vilken nivå bidraget bör ligga på har vi inte analyserat fullt ut men kommunens bidrag borde minst motsvara 100 % av bidraget som föreningar får genom lokalt aktivitetsstöd (LOK-stöd) från staten.

Motivering

- Bidraget gynnar föreningar med många medlemmar och många aktiviteter samt föreningar som satsar på unga ledare.
- Förslaget minskar administration då all data finns i det system som används för rapportering av det statliga stödet. När detta godkänns kan kvittens skickas till kommunen för utbetalning av kommunens bidrag.
- I LOK-stödet ges särskilt stöd för aktiviteter riktade mot barn och unga med funktionsnedsättning.

Ytterligare förändring:

- Kommunens regelverk för berättigade föreningar behöver ändras till att motsvara det regelverk som LOK-stödet vilar på.

➤ **Aktivitetsbidrag till kulturföreningar som vänder sig till barn och unga**

Då det inte finns motsvarande nationellt system för bidrag till kulturföreningar som idrottsföreningar, behövs ett enkelt rapporteringsförfarande införas för dessa verksamheter. Bidragsnivåer och regelverk kan motsvara det som för idrottsföreningar.

➤ **Bidrag till nybildade föreningar**

Föreningen får ett fast belopp när den uppfyller vissa grundkrav. Exempel på bidragsnivåer i kommunsverige: 3 000-10 000 kronor som ett engångsbidrag för administrativa kostnader, försäkringar, marknadsföring eller enklare utrustning.

➤ **Bidrag för utbildning av ledare**

Prioriterade utbildningsområden: barn- och ungdomsledarskap, trygg idrott och trygg kulturverksamhet, jämställdhet och inkludering, psykisk hälsa, föreningskunskap och demokrati samt säkerhet och krisberedskap. Föreningen får ersättning för hela eller delar av kostnaden för: kursavgifter, utbildningsmaterial, certifieringar, deltagaravgifter hos studieförbund eller riksorganisationer. Exempel: Kommunen ersätter 70-100 % av kursavgiften upp till ett visst maxbelopp per deltagare eller år.

➤ **DRIFTSBIDRAG**

Driftsbidrag ska ge föreningar ekonomiska förutsättningar att förvalta lokaler och anläggningar som används för verksamhet med betydelse för kommuninvånarnas fritid, kultur, hälsa och sociala gemenskap. Bidraget ska bidra till att upprätthålla en lokal infrastruktur som stärker civilsamhället och möjliggör ett aktivt föreningsliv.

Dagens skrivning är för snäv där det anges att föreningen måste stå för alla driftskostnader för att få vara berättigad till driftsbidrag. Om bidraget bara kan ges till föreningar som står för samtliga driftskostnader riskerar man att utesluta föreningar som driver viktiga verksamheter i lokaler där kostnadsansvaret delas med någon annan aktör, exempelvis kommunen, ett studieförbund, en bygdegårdsförening eller en annan förening. I stället kan fokus flyttas från hela driftsansvaret till att föreningen har ett väsentligt ansvar för drift och skötsel.

Förslag: Driftsbidrag syftar till att säkerställa långsiktigt hållbara mötesplatser för föreningslivet. Bidrag kan beviljas föreningar som helt eller delvis ansvarar för drift, skötsel eller underhåll av lokaler och anläggningar som används för verksamhet riktad mot prioriterade målgrupper och aktiviteter. Bidragets storlek ska kunna anpassas utifrån föreningens faktiska ansvar och kostnader.

Vissa driftbidrag bör vara schablonberäknade, se exempel från Ovanåker:

Fotbollsplan 11-manna: 17 000 kr/år

Klubbstuga: 5 000 kr/år

Badplats: 5 800 kr/år

Discgolfbana: 5 200 kr/år

Vissa kan beräknas procentuellt: Exempel: Uppsala kommun ger 60 % av godkända driftkostnader för anläggningar där 60-100 % av verksamheten riktar sig till barn och unga.

Genom att erbjuda föreningar som hyr kommunala lokaler att ansvara för viss skötsel genom nedsättning av hyra minskar belastningen på kommunens driftsorganisation samt minskar föreningarnas kostnader.

➤ **SLOPAT HYRESBIDRAG**

Bidrag bör i första hand premiera och stimulera verksamhet snarare än innehav av lokaler. Genom att förstärka aktivitetsbidraget i stället för att bibehålla ett generellt hyresbidrag stärks kopplingen mellan kommunens bidrag och den samhällsnytta som föreningarna skapar genom sina aktiviteter. Detta ger bättre måluppfyllelse samtidigt som administrationen förenklas.

➤ **INVESTERINGSBIDRAG**

Avsaknaden av investeringsbidrag innebär en risk för att föreningsägda lokaler, anläggningar och utrustning successivt försämras samt att nödvändiga utvecklingsåtgärder skjuts på framtiden. Detta kan på sikt minska föreningslivets möjligheter att erbjuda attraktiva, tillgängliga och hållbara verksamhetsmiljöer. Ett investeringsbidrag kan dessutom fungera som en hävstång för externa finansieringskällor och bidra till att kommunens samlade resurser används mer effektivt. Mot denna bakgrund bör möjligheten att införa ett riktat investeringsbidrag övervägas som ett komplement till verksamhets- och aktivitetsbidrag.

Om man vill prioritera aktiviteter så föreslår vi att investeringsbidrag införs men ges i särskilda fall, exempelvis för tillgänglighet, energieffektivisering eller medfinansiering av externa projekt. Det är en kompromiss som många kommuner väljer.

Se exempel från Örebro:

Investeringsbidraget är uppdelat i två delar		
Investeringsbidrag	Sista ansökningsdag	Sista beslutsdatum
Mindre investeringsbidrag (under ett prisbasbelopp)	31 mars, 30 september, 31 december	Löpande
Större investeringsbidrag (över ett prisbasbelopp)	28 februari, 31 augusti	31 maj, 30 november

Det här kan föreningen ansöka om

Föreningen kan söka för olika investeringar. Det kan exempelvis vara utrustning för prova-på-verksamhet, inköp av gräsklippare eller ombyggnation av anläggning.

Enbart hälften av den totala investeringskostnaden kan ansökas av Kultur- och fritidsnämnden. Resterande del behöver föreningen finansiera på annat sätt (exempelvis sponsorer, andra bidrag, egna medel).

➤ **PROJEKTBI DRAG (HÄR KAN ÄVEN BIDRAG FÖR OFFENTLIGA EVENEMANG INGÅ)**

Vi vill införa ett projektbidrag:

Projektbidrag kan beviljas föreningar eller privatpersoner för tidsbegränsade utvecklingsinsatser och evenemang och som bidrar till kommunens mål inom folkhälsa, social hållbarhet, demokrati, kultur, inkludering och delaktighet. Särskild prioritet ska ges till projekt som riktar sig till barn och unga, personer med funktionsnedsättning, äldre eller grupper som i låg grad deltar i föreningslivet eller andra samhällsaktiviteter. Projektet/eventemanget ska ha tydligt formulerade mål, beskriven målgrupp, budget och plan för genomförande.

Bidragets storlek fastställs utifrån projektets/eventemangets förväntade samhällsnytta, målgruppens omfattning, grad av samverkan samt projektets koppling till kommunens strategiska mål. Bidrag lämnas inte för ordinarie verksamhet, löpande driftkostnader eller kostnader som finansieras genom annat kommunalt bidrag.

Olika beräkningsmodeller kan användas och det bör finnas förenklade bidrag som kommunen kan dela ut och som innebär liten administration. Men det ska också finnas utrymme för större bidrag som baseras på förväntad nytta och bidrag till kommunens uppdrag och strategiska inriktning.

För att skapa ett rättvist och transparent system bör kommunens bidragsreglemente tydliggöra att kommunalt bidrag kan ges både i form av ekonomiska bidrag och i form av naturaförmåner. Vid prövning av bidrag till evenemang bör den totala offentliga bidragsinsatsen beaktas tillsammans med arrangemangets egna intäkter, såsom entréavgifter, sponsring och försäljning. Kommunalt bidrag ska i första hand användas för att möjliggöra genomförandet av evenemang som bidrar till kommunens kultur-, fritids- eller samhällsliv och inte leda till oskälig ekonomisk vinst för arrangören.

➤ **BIDRAG TILL SAMHÄLLSUPPDAG**

Vill införa bidrag till samhällsuppdrag: Samhällsbidrag ska främja verksamheter som bidrar till kommunens sociala, demokratiska och hållbara utveckling. Bidraget ska stimulera föreningsinsatser som skapar mervärden för invånare och lokalsamhälle samt kompletterar kommunens verksamhet. Bidrag kan beviljas till ideella föreningar vars verksamhet: främjar integration, inkludering och delaktighet, motverkar ensamhet, utanförskap eller social utsatthet, stärker folkhälsa och psykiskt välbefinnande, främjar demokrati, mänskliga rättigheter och medborgarengagemang, skapar mötesplatser mellan olika grupper i samhället, stödjer barn, unga, äldre eller personer med funktionsnedsättning, stärker lokal gemenskap, trygghet eller krisberedskap.

Se Växjö: Samhällsuppdragen bygger på ömsesidig nytta, konkreta aktiviteter och en struktur för uppföljning.

Bidragets storlek fastställs utifrån uppdragets omfattning, förväntade effekter, målgruppens storlek och tillgängliga budgetmedel. Samhällsuppdrag kan beviljas som ettåriga eller fleråriga bidrag när verksamheten bedöms bidra till långsiktig samhällsnytta. Föreningar inom detta område ges minst samma bidrag som det tidigare årliga grundbidraget.